Έβρος

(απολιθώματα μυθολογία ιστορία)

ΑΠΟΛΙΘΩΜΕΝΟ ΔΑΣΟΣ - ΚΟΡΑΛΛΙΑ

Απολιθωμένοι κορμοί δέντρων έχουν βρεθεί στα Πετρωτά, τον Πεντάλοφο, το Δίλοφο, τα Μαράσια, το Φυλακτό, την Λευ-κίμμη, το Τριφύλλι, τον Προβατώνα, τον Δορίσκο, τις Φέρες και σε ολόκληρο το νομό.Από το 1972 οι ερευνητές του Κέντρου Πυρηνικαίν Ερευ-νών "Δημόκριτος" Ι. Σταυροπόδης και Σ. Μανωλαράκης, προ-βαίνουν σε επιστημονική ανακοίνωση των ευρημάτων. Δύο κορμοί από τους ανευρεθέντες κοσμούν τα γραφεία του Τμή-ματος Έρευνας Ουρανίου του "Δημόκριτου", έχουν ύψος 1,70 μέτρα και μέγιστη περίμετρο Ί μέτρο. Τα αναλυτικά στοιχεία των ευρημάτων είχαν τεθεί στον καθηγητή Γεωλογίας - Παλαιοντολογίας κ. Ιωάννη Μελέντη, το 1973. Έκτοτε και μόλις το 1995, ο καθηγητής Παλαιό βοτανική ς - Παλαιοντολογίας του Παν/μίου Αθηνών κ. Ευάγγελος Βελι-τζέλος κάνει μια σημαντική ανακοίνωση (σύμφωνα με την εφ. Μακεδονία) για το δάσος του Έβρου. "Το δάσος είναι κατά τι αρχαιότερο από εκείνο της Λέσβου. Είναι ηλικίας 25.000.000 χρόνων, καθαρά τροπικό και εκεί οι έ-ρευνες μας είναι πολύ περιορισμένες. Το δάσος της Θράκης ε-μείς δεν το ξέρουμε, αλλά οι ξένοι συλλέκτες μεταφέρουν τό-νους στο εξωτερικό. Τώρα τελευταία σε μια έκθεση απολιθωμά-των στη Γερμανία, τα βάφτιζαν Τουρκικά, αλλά τα αναγνώρισα, και είδα πως ήταν από το απολιθωμένο δάσος του Έβρου".
Στο Διδυμότειχο, στο σπήλαιο της Ακρόπολης ή "Καγιάλι", απέναντι από το πεντάζωνο, βρέθηκε δείγμα απολιθώματος που ανήκει σε κοράλλι τύπου CLADOCORA CESPITOSA το οποίο ζει σε βάθος 20 μέτρα κάτω από τη θάλασσα. Αν υπολογίσουμε το υψόμετρο του σημείου που βρέθηκε στα 60 μέτρα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι μεσολάβησε ανάδυση της περιοχής κατά 80 τουλάχιστον μέτρα, κίνηση από τις πιο σημαντικές σε πανελ-λαδική κλίμακα.
Το κοράλλι βρέθηκε στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1963 από τα μέλη της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ Το ποτάμι ονομαζόταν Ρόμβος, ώσπου ο Έβρος ο γιος του βασιλιά Κασσάνδρου και της Κροτωνίκης, πνίγηκε για ν' απο-φύγει τις συκοφαντίες της μητριάς του Δαμασίππης (της οι-κογένειας των Λαπιθών) για βιασμό. Την ερμηνεία αυτή μας δίνει ο Πλούταρχος στο έργο του "Περί ποταμών και όρων" κεφ. 3. Ο Βιργίλιος τον ονομάζει Οιάγριον Έβρο. Κατά τον Ησύχιο η θρακική σημασία του ονόματος Έβρος σημαίνει: τράγος

βατήρ (βάθρο). Η Αννα Κομνηνή τον αναφέρει ως Εύ-ρο, το ρήμα εύω σημαίνει φλογίζω ενώ αΰω = ανάβω. Εύρος σημαίνει και ανατολικός άνεμος, σφοδρός και συχνά θερμός. Ο Αλκαίος τον αναφέρει ως "κάλλιστον ποταμών". Επίσης α-ναφέρεται από τους: Ηρόδοτο, Θουκυδίδη, Οράτιο, Αριστοτέ-λη, Στράβωνα, Ευρυπίδη, Πλίνιο, Μελέτιο κ.ά. Στ
ον Έβρο κοντά στην Ουσκουδάμα (Αδριανοΰπολη), λούστηκε ο Ορέστης, ο γιος του Αγαμέμνωνα που σκότωσε τη μάνα του την Κλυταιμνήστρα, κυνηγημένος από τις Ερινύες και θεραπεύτηκε. Τότε αποφάσισε να χτίσει μια πόλη, που την ο-νόμασε Ορεστιάδα, για να θυμάται το μέρος που βρήκε την υ-γειά του και γλίτωσε από τις Τύψεις.
Είναι πολΰ δύσκολο να απομονώσουμε τη μυθολογία στα όρια του νομού μας, κι έτσι θ' αναφερθούμε συνολικά στη μυ-θολογία της Θράκης.
Η Θράκη ήταν κόρη του Ωκεανού και της Παρθενόπης και κατελάμβανε μια τεράστια περιοχή για όλους τους Έλληνες του νότου ήταν ο τόπος απ' όπου ξεκινούσε ο Βορέας με τους Βορεάδες. Κάλαη και Ζήτη και τις κόρες του Χιόνη (μητέρα του Εΰμολπου) και Κλεοπάτρα (σύζυγο του βασιλιά Φινέα). Από τη Θράκη ξεκίνησαν ο Άρης και ο Διόνυσος. Ήταν όμως και ο τόπος του Ορφέα, του Μουσαίου, του Λί-νου του Θάμυρη και του Ευμόλπου, που δίδαξαν στους ανθρώ-πους τα θεία μυστήρια και τη μουσική. Έτσι οι άνθρωποι από τη μια έπλαθαν ιστορίες για κακούς βασιλιάδες όπως ο Λυ-κούργος και ο Διομήδης με τα άλογα του, που ξέσκιζαν κι έ-
ΟΡΦΕΑΣ: Μουσείο Βερολίνου: Αγγείο δον αι.
τρωγαν ανθρώπους, ο Τηρέας που ήταν κακούργος και τέλος ο Πολυμήτορας που πρόδωσε τον Πρίαμο της Τροίας, όταν αυ-τός του εμπιστεύτηκε το γιο του Πολύδωρο (η μητέρα του Κα-στιάνειρα ήταν από την Αισύμη, παλλακίδα του Πριάμου) και το θησαυρό της χώρας του. Από την άλλη όμως έπλαθαν ιστορίες για την αγάπη και τη δύναμη της τέχνης, μιλώντας για τον Ορφέα που γοήτευε τα θη-ρία και κατέβηκε στον Άδη για χάρη της Ευρυδίκης. Για τη βα-σιλοπούλα που αγάπησε ένα γιο του Θησέα, τον Ακάμα ή το Δημοφωντα και πέθανε περιμένοντας τον και για τη σχέση των μεγάλων δασκάλων του θρακικού βορρά με την Ελευσίνα.
Ο Βορέας ήταν γιος του Στρυμόνα και της Ευτέρπης. Σε μια επιδρομή του στην Αθήνα άρπαξε την κόρη του Ερεχθέα
Θράκας Ιππέας, βρίσκεται αριστερά στην είσοδο τον κάστρου της Αίνου.
την Ωρειθυία, με την οποία απέκτησε δύο γιους και δύο κόρες, όπως προαναφέρθηκε, τους φτερωτούς Κάλαη και Ζήτη και τις Χιόνη και Κλεοπάτρα, που παντρεύτηκε τον Φινέα. Ο Φινε'ας αφού απόκτησε γιους μαζί της την παράτησε και πήρε άλλη γυ-ναίκα. Αυτή σαν κακιά μητριά συκοφάντησε τους γιους του και ο Φινέας τους τύφλωσε. Τότε ο Βορέας πήγε και του έβγαλε τα μάτια και οι θεοί έστειλαν τις Άρπυιες, τα βρωμερά πουλιά που δεν τον άφηναν να φάει. Από το μαρτύριο αυτό τον γλίτωσαν οι γιοι του Βορέα, περνώντας από κει με τους Αργοναύτες. Αυ-τός τότε τους βοήθησε να περάσουν τις Συμπληγάδες και να φτάσει η Αργώ στον προορισμό της.
Κάποτε η Χιόνη βρέθηκε στην αγκαλιά του Ποσειδώνα και απε'κτησε τον Εύμολπο. Επειδή ήταν παράνομος καρπός τον πέταξε στη θάλασσα. Με τη φροντίδα του Ποσειδώνα ο Εύμολ-πος μεγάλωσε στην Αιθιοπία. Εκεί παντρεύτηκε τη βασιλοπού-λα και απέκτησε τον Ίσμαρο, ο οποίος παντρεύτηκε την κόρη του Θράκα βασιλιά Τεγύριου κι έγινε βασιλιάς αλλά πέθανε πρόωρα. Τότε ε'γινε βασιλιάς των Θρακών ο πατέρας του Εμ- μολπου, ο οποίος βοηθώντας τους Ελευσίνιους, σκοτώθηκε
στην Αθήνα από τον Ερεχθέα.
Ο Ρήσος ήταν ο άλλος γιος του Στρυμόνα με μια Μούσα. Σαν βασιλιάς της Θράκης πήγε να

συμμαχήσει με τους Τρώες, δολοφονήθηκε όμως την πρώτη νύχτα από τον Οδυσσέα και τον Διομήδη με τη βοήθεια της Αθηνάς. Μετά το θάνατο του λατρεύτηκε ως θεός. Έχουν βρεθεί χιλιάδες ανάγλυφα, γνω-στά ως "Θράκας ιππέας". Απεικονίζεται συνήθως με δόρυ στο δεξί χέρι, αριστερά υπάρχει δέντρο με τυλιγμένο φίδι και δε-ξιά ακολουθεί ένας δούλος. Κάτω υπάρχει βωμός, αγριογού-ρουνο και σκύλος. Συνήθως αναφε'ρεται ως "Κύριος" ή "ή-ρως", είναι θεός σωτήριος αλλά και καταχθόνιος. Η σκηνή του κυνηγιού μαρτυρά ότι πρόκειται για το μυθικό βασιλιά Ρήσο.
Η Θράκη ήταν ο τόπος που γεννήθηκε και κατοικούσε ο Αρης. Άγριος και πολεμοχαρής άφησε απογόνους σαν τον Τη-ρέα, το Λυκούργο και το Διομήδη, βασιλιάδες της Θράκης βάρβαρους και σκληρούς. Για τον Τήρη αναφέρεται πως κάπο-τε βοήθησε τους Αθηναίους εναντίον της Θήβας. 'Οταν νίκη-σαν του έδωσαν γυναίκα την κόρη του βασιλιά Πανδίονα, πράγμα που δεν τον εμπόδισε να φερθεί άσχημα σ' αυτήν και την οικογένεια της. Λέγεται πως σκότωσε και τον αδερφό του Δρΰαντα, πατέρα του Λυκούργου. Ο Λυκούργος βασίλευε στους Ηδωνούς και εναντιώθηκε στη λατρεία του Διονύσου, ε-πιτέθηκε στις Βάκχες και απείλησε το θεό. Τότε ο Διόνυσος, που καταγόταν κι αυτός από τη Θράκη και ήταν θεός της αμπέ-λου και του οίνου, του μπέρδεψε το μυαλό και τον έβαλε να κα-τακρεουργήσει το παιδί του, νομίζοντας ότι κλαδεύει αμπέλι.
Ύστερα απ' αυτό οι Ηδωνοί τον έδεσαν στο Παγγαίο, ό-που άγρια άλογα τον κατασπάραξαν. Λέγεται πως ο Χάροπας, ένας ντόπιος, βοήθησε το Διόνυσο να θανατώσει το Λυκούργο. Αυτός για ανταμοιβή δίδαξε στο γιο του Οίαγρο τις Διονυσια-κές τελετουργίες κι αυτός με τη σειρά του στο γιο του Ορφέα, ο οποίος τις συστηματοποίησε σαν Ορφικά Μυστήρια.
Αλλος γιος του Αρη ήταν ο Διομήδης, βασιλιάς των Βιστό-νων, που είχε τα περίφημα άλογα που κατασπάραζαν ανθρώ-πους. Τον σκότωσε σε μονομαχία ο Ηρακλής, για να πάρει τα άλογα και να τα πάει στον Ευρυσθέα του Αργούς. Ο Ηρακλής τα άφησε στη φύλαξη του φίλου του για λίγο. Ώσπου να γυρί-σει τ' άλογα τον κατασπάραξαν. Στη θύμισή του ίδρυσε πόλη που της έδωσε το όνομα του. Την ονόμασε Άβδηρα.
Ο Ορφέας είναι η μεγαλύτερη μορφή της προελληνικής Θράκης. Θεωρήθηκε μέγας λυράρης και κιθαρωδός, εφευρέ-της της κιθάρας και της μουσικής, ποιητής, εξημερωτής και εκ-πολιτιστής. Ιδρυτής θρησκεύματος και πατριάρχης της Ελληνι-κής γραμματείας. Λατρεύτηκε ως ήρωας, θεός και ημίθεος. Καταγόταν κατά τη μυθολογία απ' τους Κίκονες ενώ σύμφωνα με την ιστορία από τους Οδρύσες Θράκες. Πήρε μέρος στην Αργοναυτική εκστρατεία και δρούσε από τα Πιέρια ως τον Έβρο. Πατέρας του ήταν ο Οίαγρος (πιθανόν Έβρος), ένας θρακικός ποταμός και μητέρα του η Καλλιόπη ή η Μελπομένη ή η Μενίππη (κόρη του Θάμυρη) ή η Μούσα Κλειώ. Έμβλημα του η λύρα που του δώρισε ο Απόλλων και του τη δίδαξε ο προ-πάππος του ο Αίνος, γνώστης της μουσικής τέχνης. Κατέβηκε στον Άδη για να πάρει την Ευρυδίκη (Αγριόπη), αδημονώντας να την αντικρίσει, στράφηκε πίσω και την έχασε για πάντα. Επέστρεψε πίσω απαρηγόρητος.
Σύμφωνα με μια εκδοχή τον κατασπάραξαν οι Μαινάδες Βάκχες, γιατί αρνιόταν τον ερωτά τους. Σύμφωνα με άλλη, οι Θράσσες γιατί εισήγαγε στη Θράκη την παιδεραστία. Άλλοι λένε πως τον κατακεραύνωσε ο Δίας γιατί στα μυστήρια που ί-δρυσε, αποκάλυπτε στους ανθρώπους απόκρυφες έννοιες για το υπερπέραν. Το κεφάλι του που ρίχτηκε στον Έβρο, εκβρά-στηκε στη Λέσβο. Με θαυμάσια έργα έχει αποτυπωθεί η ιστο-ρία του Ορφέα και της Ευρυδίκης στην τέχνη: ζωγραφική, γλυ-πτική, δράματα, ποίηση, διηγήματα, καντάδες, συμφωνητική μουσική, όπερες, μπαλέτα και φιαμ.
Ο Μουσαίος και ο Θάμυρης κατατάσσονται στους Θράκες αοιδούς. Ο πατέρας του θάμυρη, Φιλάμμωνας ήταν γιος του Απόλλωνα και η μητέρα του Αγριόπη νύφη του Παρνασσού. Οταν

ήταν να γεννηθεί ο Θάμυρης η Αγριόπη μετοίκησε στους Οδρύσσες. Εκεί μεγάλωσε και εθάμιζε (σύχναζε) σε περιβάλ-λον που αγαπούσε τη μουσική, όπως και ο Ορφέας.

Ιστορικά στοιχεία Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, στη Θράκη κατοικούσε το δεύ-τερο σε πληθυσμό έθνος της γης: "Θρηίκων δε έθνος μέγιστον εστί, μετά γε Ινδούς πάντων ανθρώπων. Ο Ευριπίδης χαρακτηρίζει τον Έβρο ποταμό "αργυρορύ-τη", ενώ ο Πλίνιος "χρυσοφόρο". Τα αρχαιότερα δείγματα ζωής στο χώρο της ελληνικής Θράκης βρέθηκαν τυχαία στην περιοχή του Ορμένιου και του Κριού κοντά στον Έβρο. Πρόκειται για τμήμα γνάθου και θραύσματα γομφίων και χαυλιοδόντων ενός μαστόδοντος (Μα-δίοάοη Ιοη^ΐΐΌδΙπδ), που χρονολογήθηκαν από το Εργαστήριο Γεωλογίας - Παλαιοντολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημί-ου Θεσσαλονίκης στα 5-3 εκατομμύρια χρόνια. Την παρουσία του παλαιολιθικού ανθρώπου μαρτυρούν με-ρικά λίθινα εργαλεία από πυριτόλιθο, που βρέθηκαν τυχαία στις εύφορες εκτάσεις του Άρδα και του 'Εβρου στα χωριά Ρί-ζια και Κέραμο και χρονολογούνται 10.000 - 7.000 χρόνια π.Χ. Στη Μάκρη και το Παλιούρι έχουμε νεολιθικά ευρήματα 4500 -3000 π.Χ., και στη Σαμοθράκη βρέθηκαν χειροποίητα αγγεία της εποχής του χαλκού, 2000 π.Χ.

Οι Θράκες, όπως προαναφέραμε, εμφανίζονται γύρω στον 11ο π.Χ. αιώνα, μεγάλος λαός αποτελούμενος από πολλές φυ-λές. Για πολλούς αιώνες η κυριαρχία των Θρακών απλωνόταν από τα παράλια του βόρειου Αιγαίου και της Προποντίδας μέ-χρι το Δούναβη και την Αδριατική. Σημαντιπότερες φυλές ανα-φέρονται οι Κίκονες από τον Όμηρο και οι Οδρύσσες από πολλούς ιστορικούς. Και οι δύο φυλές κατοικούν στον Έβρο, βόρεια οι Οδρύσσες και νότια, στα παράλια οι Κίκονες.

Από τον 8ο αιώνα π.Χ. οι Έλληνες αρχίζουν να εξαπλώνο-νται, δημιουργώντας αποικίες, εστίες πολιτισμού και εμπορίου. Έτσι τον 7ο π.Χ. αιώνα φτάνουν στα παράλια του 'Εβρου και δημιουργούν τη Μεσημβρία (Ζώνη), το Σέρρειον, τη Δρυ, τη Σάλη, το Χαράκωμα και τα Τέμπυρα.

Μετά τους Περσικούς πολέμους, ιδρύθηκε το 480 π.Χ. το ι-σχυρό βασίλειο των Οδρυσσών που προαναφέραμε.

Στα κατο-πινά χρόνια οι Μακεδόνες, υστέρα από μια σειρά πολέμων που αρχίζει ο Φίλιππος Β' το 352 π.Χ., καταφέρνουν να υποτάξουν τις ελληνικές πόλεις και να διαλύσουν τους Οδρύσσες. Με την υποταγή του Μακεδόνικου Βασιλείου στους Ρωμαίους το 168 π.Χ., οι Θράκες περιέρχονται στη Ρωμαϊκή κυριαρχία. Για ένα διάστημα οι βασιλείς τους διατηρούν μερική αυτονομία. Αλλά το 46 μ.Χ. με τη δολοφονία του βασιλιά Ροιμητάλκη Γ' από τη γυναίκα του, η Θράκη μεταβάλλεται σε Ρωμαϊκή επαρχία υπό τον Κλαύδιο Νέρωνα τον Γερμανικό.

Η εθνολογική σύνθεση όμως της Θράκης, κυριαρχείται α-πό το ελληνικό στοιχείο. Οι επιγραφές, οι αναφορές και τα νο-μίσματα της εποχής, όλα είναι στην Ελληνική γλώσσα. Πρόκει-ται για επιβεβαίωση της ρήσης του Πλίνιου ότι: "ο κατεκτημέ-νος κατέκτησε τον κατακτητή", με την ανωτερότητα και τον πο-λιτισμό που διέκρινε πάντα τους Έλληνες.

Ο Όμηρος αναφέρει πως οι Θράκες δεν είχαν γλωσσικές διαφορές με τους υπόλοιπους Έλληνες, αλλά και σε κανένα αρχαίο κείμενο δεν αναφέρεται χρήση διερμηνέων στις μεταξύ τους συναλλαγές. Την ειρηνική συμβίωση Θρακών και Ελλή-νων αποκαλύπτουν τα

ευρήματα του αρχαϊκού νεκροταφείου στον πολιτισμό Φιλιουρή (αρχαίος Λίσσος, 6ος αι.) και το ψή-φισμα της Μαρώνειας που αναφέρεται σε συμφωνία Μαρωνει-τών και Αθηναίων. Ανασκάφτηκαν το 1993 από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Θράκης, τρεις τύμβοι, στον Πεντάλοφο Ορεστιάδας.
Ο πρώτος αποδείχτηκε κενοτάφιο, δηλαδή τύμβος δίχως τάφο αλλά σχετικός με κάποιο άλλο τάφο.
Είναι ο πρώτος τέτοιος τύμβος που βρέθηκε στην περιοχή της Θράκης, το πρώτο κενοτάφιο, με νεκρικές προσφορές, πυ-ρές, αγγεία και πιθάρια.
Στο δεύτερο τύμβο βρέθηκε λιθοσωρός με ανθρώπινο σκε-λετό, πυρά και θραύσματα αγγείου. Ο τάφος χρονολογήθηκε στην ύστερο ελληνιστική εποχή.
Στον τρίτο χαμηλό ταφικό τύμβο, όπου προηγήθηκε παρά-νομη εκσκαφή από αγνώστους, αποκαλύφθηκε λιθοσωρός που κάλυπτε μικρό τετράπλευρο τάφο λαξευμένο στο μαλακό ημί-
βράχο. Δίπλα ακριβώς υπήρχε χώρος με έντονα τα ίχνη της τα-φικής πυράς. Στο εσωτερικό του τάφου βρέθηκαν υπολείμματα από την καύση του νεκρού και ένα σπάνιο ασημένιο νόμισμα -διώβολο του Σπαραδόκου αδελφού του βασιλιά των Οδρυσσών Σιτάλκη, που χρονολογείται 445 - 435 π.Χ. Υπήρχε και επιτύμ-βια πλάκα όρθια, στον τάφο.
Ο Σπαράδοκος ή Σπάρδοκος ήταν γιος του ΤΗΡΗ, ιδρυτής του βασιλείου των Οδρυσών και πατέρας τους ΣΕΥΘΗ του Α' (βλ. Διόδωρο Σικελιώτη).
Του Σπαράδοκου, σώζονται τετράδραχμα και διώβολα (δυο οβολών) κοπέντα προφανώς στην Όλυνθο.
Παριστάνουν δε τα μεν πρώτα ιππέα με δύο δόρατα και τη λέξη ΣΠΑΡΑΔΟΚΟ και ίππο βαδίζοντα, ενώ στα διώβολα υ-πάρχουν τα γράμματα ΣΠΑ και προτομή ίππου, όπισθεν σε τε-τράγωνο έγκοιλο πάνω στο οποίο απεικονίζεται αετός κατα-βροχθίζων όψιν (φιδαετός μάλλον) (Ηε&ά - Σβορώνου: Ιστορία Νομισματικής τ. Α. σελ. 353 και Αχιλλέα Σαμοθράκη: Λεξικόν Γεωγραφικόν και Ιστορικόν της Θράκης, Αρχείον Θρακικού Λαογραφικού και Γλωσσικού θησαυρού, τόμος 28ος. Αθήναι: Εταιρεία Θρακικών Μελετών, 1963).
Τεράστια είναι η σημασία αυτού του νομίσματος γιατί απο-δεικνύει ότι την εποχή που οι Αθηναίοι έχτιζαν την Ακρόπολη, οι Θράκες χρησιμοποιούσαν το ελληνικό αλφάβητο και είχαν αναπτύξει οικονομικές συναλλαγές μ' αυτούς.
Το διώβολο του Πενταλόφου είναι το πρώτο που
βρέθηκε
στον Ελλαδικό χώρο. Στη Βουλγαρία είχαν βρεθεί αρκετά. Η ανακοίνωση της ανασκαφής έγινε από τον κ. Δ. Τριαντάφυλλο κατά την 4η Αρχαιολογική συνάντηση της Αλεξανδρούπολης στις 18/4/93.
Με την πάροδο των χρόνων οι Θράκες εξελληνίστηκαν πλήρως και σ' αυτό συντέλεσαν η ανάπτυξη του εμπορίου, οι ε-πιγαμίες κ.ά.
Στη Ρωμαϊκή εποχή οικοδομήθηκαν η Τραϊανούπολη (στα Λουτρά), η Πλωτινόπολη (στο Διδυμότειχο) και η Αδριανούπο-λη (Ουσκουδάμα).

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΤΟΝ ΕΒΡΟ Ας επιστρέψουμε όμως στο χερσαίο τμήμα του νομοΰ για να συνεχίσουμε την εξιστόρηση των γεγονότων που σημάδε-ψαν αυτό τον τόπο.
Όπως προαναφέρθηκε, οι Ρωμαίοι οικοδόμησαν πόλεις ό-πως η Τραϊανοΰπολη, η Πλωτινόπολη και η Αδριανούπολη. Στην ανάπτυξη της περιοχής συνέβαλαν οι δρόμοι, ο

σπουδαιό-τερος ήταν η Εγνατία Οδός, είχε μήκος περίπου 800 χιλιόμετρα και συνέδεε το Δυρράχιο με το Βυζάντιο. Ο Στράβων την ανα-φέρει ως "οδό βεβηματισμένη κατά μίλιον και καταστηλωμένη μέχρι Κυψέλων και Έβρου".
Σταθμό στην παγκόσμια ιστορία αποτέλεσε η εξάπλωση του Χριστιανισμού και ίδρυση της Κωνσταντινούπολης το 330 μ.Χ. Την παρουσία της Πόλης στη δυτική όχθη του Έβρου εύ-κολα την αντιλαμβάνεται ο επισκέπτης. Τα βυζαντινά μνημεία του Έβρου μαρτυρούν την αυτοπεποίθηση και τελειότητα που γεννά η άμεση επαφή με το κέντρο. Δεν είναι τυχαίο ότι πρό-σωπα της Κωνσταντινουπολίτικης αυλής και αριστοκρατίας μνημονεύονται σε βυζαντινές επιγραφές του Έβρου, ούτε ότι οι ιστορίες αυτού του τόπου μιλούν τόσο ουχνά για βυζαντινούς αυτοκράτορες, ανώτερους αξιωματούχους και στρατηγούς.
Κύρια ονόματα, όπως: Μαυρουδής, Καλοΰδης, Δράκος, Κομνηνός και Δούκας είναι πολύ συνηθισμένα ως βαπτιστικά στον Έβρο.

Η Μακεδόνικη Δυναστεία (866-1057) τον Βυζαντίου ή τ ***αν Θρακική*** Από την Αδριανούπολη ήταν ο Βασίλειος Α' ο Μακεδών, ο οποίος στα 866 στέφθηκε συναυτοκράτορας. Αναλυτικά βασί-λεψαν.
Βασίλειος Α' 867-886 (παράλληλα ως συναυτοκράτορας ο Κων/νος το 869 και ο Λέων το 870).
Λέοντας
ΣΤ
(Σοφός) 886-912
Κωνσταντίνος Ζ' (Πορφυρογέννητος) 913 - 959
Ρωμανός Β' 959-963
Νικηφόρος Φωκάς 963-969
Ιωάννης Τσιμισκής Α' 969-976
Βασίλειος Β' Βουλγαροκτόνος 976 - 1025 (Μάχη στο Κλει-δί 1014, Ιούλιος. Θάνατος Τσάρου Συμεών και πανωλεθρία των Βουλγάρων, τύφλωση και ανά εκατό ένας μονόφθαλμος).
Κωνσταντίνος Η' 1025-1028
Ρωμανός Αργυρός 1028-1034
Μιχαήλ Δ' Παφλαγόνας 1034-1041
Μιχαήλ Ε' Καλαφάτης 1041-1042
Κωνσταντίνος θ' Μονομάχος 1042-1055
Μιχαήλ ΣΤ' Στρατιωτικός 1055-1056 1057 Τέλος Δυναστείας
(3εΆη
üείοππε: Παγκόσμιος Χρονολογική Ιοτορία. Αθήνα Σ. Παϊρίδη, 1985)
Στη
βυζαντινή
εποχή αναδείχτηκαν το
Διδυμότειχο και η Βήρα, ενώ η Τραϊανούπολη ε'σβησε τελείως. Το Διδυμότειχο μάλιστα έφτασε να γίνει δεύτερη Πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, από το 1321 μέχρι το 1334.
Ας δούμε όμως αναλυτικά μερικά σπουδαία γεγονότα που συνέβησαν. Το Διδυμότειχο ήταν ο διάδοχος της Πλωτινούπο-λης και επί Ιουστινιανού (527 - 565) οχυροίθηκε εκ νέου. Το 813 καταπατείται από τον Κρούμο, τότε άρπαξαν οι επιδρομείς την επιγραφή που εκτίθεται

στο Μουσείο της Σόφιας και γρά-φει: ΚΑ8ΤΚΟΝ ΩΙΟΥΜΟΤΥΟΗΟυ. Το 879 αναφε'ρεται για πρώτη φορά επίσκοπος Διδυμοτείχου, ονόματι Νικηφόρος. Εδώ εξορίστηκε ο Βάρδας ο Σκληρός από το 989 ως το 991 ε-πειδή στασίασε κατά του Βασιλείου Β' του Βουλγαροκτόνου.
Το Διδυμότειχο δέχτηκε πολλές επιθέσεις βαρβάρων. Όμως και άλλα ιστορικά γεγονότα σημάδεψαν την ιστορία του. Εδώ γεννήθηκαν δύο μετέπειτα αυτοκράτορες, της Νίκαιας ο Ιωάννης Βατατζής το 1193 και ο Ιωάννης Ε' Παλαιολόγος του Βυζαντίου καθώς και ο σουλτάνος των Τούρκων Βαγιαζήτ Α' ο Κεραυνός το 1448. Εδώ ζούσε ο Ιωάννης Καντακουζηνός με τη μητέρα του Θεοδώρα και τη σύζυγο του Ειρήνη. Το 1321 ο Ανδρόνικος Γ' Παλαιολόγος μαλώνει με τον υπέργηρο παππού του, Ανδρόνικο Β' και κάνει το Διδυμότειχο πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
Το 1322 ο τσάρος των βουλγάρων Μιχαήλ, εκμεταλλευόμε
νος τη διαμάχη των Παλαιολόγων, εισέβαλε στον Έβρο και τον λεηλάτησε μέχρι την Τραϊανούπολη και τη Βήρα.
Το 1328 ο Ανδρόνικος Π ξεκινά από το Διδυμότειχο και στις 22 Μαΐου του ίδιου έτους, καταλαμβάνει την Κωνσταντι-νούπολη. Παρόλο που η διοίκηση παρέμενε στη Βασιλεύουσα, η πόλη του Βοσπόρου παραχωρούσε την έδρα της Αυτοκρατο-ρίας στο Διδυμότειχο, που μαζί με την Αδριανοϋπολη υπήρξαν οι σπουδαιότερες πόλεις της Θράκης το 14ο αι.
Το 1329 και ενώ ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ανδρό-νικος Γ' Παλαιολόγος με το Μεγάλο Δομέστικο Ιωάννη Κα-ντακουζηνό βρισκόταν στο Διδυμότειχο, μια στρατιά Τούρκοι από την περιοχή της Σμύρνης "με εβδομήκοντα ναυσί τα περί της Τραϊανουπόλεως ληίζεται και Βηραν". Αμέσως ο Ανδρό-νικος Γ' πέτυχε να τους διαλύσει, αλλά η Τραϊανούπολη μετά κι απ' αυτή την καταστροφή έπαψε μάλλον να κατοικείται.
Στις 18 Ιουνίου 1332 γεννιέται στο Διδυμότειχο ο Ιωάννης Ε' Παλαιολόγος. Σύμφωνα με την παράδοση έπρεπε να γεννη-θεί στην Πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας, γιατί ήταν ο διάδο-χος του θρόνου.
Το 1334 η αυλή εγκαταλείπει το παλάτι στον Έβρο με α-φορμή την εκστρατεία κατά της Σερβίας.
Το 1341 ο Ανδρόνικος Γ" επιστρέφει στο Διδυμότειχο και στις 15 Ιουνίου πεθαίνει. Στις 26 Οκτωβρίου στέφεται αυτο-κράτορας ο Ιωάννης ΣΤ" Καντακουζηνός, στο ναό του Αγίου Γεωργίου μέσα στο Κάστρο και ξανακάνει το Διδυμότειχο πρωτεύουσα του κράτους του.
Στις 19-11-1341 στέφεται και ο Ιωάννης Ε' στην Κωνστα-ντινούπολη, σε ηλικία μόλις 9 ετών.
Στον εμφύλιο που επακολούθησε μεταξύ της Άννας της Σα-βοΐας (χήρας του Ανδρόνικου Γ") και του Ιωάννη ΣΤ" Καντα-κουζηνού, η Τραϊανούπολη και η περιοχή του Έβρου βρέθηκε στο κέντρο του κυκλώνα.
Βέβαια αργότερα ο Καντακουζηνός πάντρεψε τη μια του κόρη με τον Ιωάννη Ε' και την άλλη με τον Ουρχάν για να τους καλοπιάσει. Όμως ο Τούρκος βρήκε ευκαιρία και κατέλαβε το Διδυμότειχο το 1359.
Η οριστική κατάληψη του Διδυμοτείχου αλλά και της Βή-ρας έγινε το 1361. Η σκλαβιά στον 'Εβρο κράτησε έξι ολόκλη-ρους αιώνες. Εδώ εξορίστηκε ο τελευταίος Παλαιολόγος Δε-σπότης της Πελοποννήσου ο Δημήτριος, και πέθανε το 1470, ντυμένος το μοναχικό σχήμα, με το όνομα Δαβίδ και ο άρχων μέγας λογοθέτης Θεόδωρος ο Μετοχίτης έζησε εδώ.
Στη Βήρα (Φέρες) το 1151-1152 οικοδομήθηκε η Μονή της Παναγίας Κοσμοσώτειρας από τον Σεβαστοκράτορα Ισαάκιο Κομνηνό. Περιλάμβανε νοσοκομείο, λουτρώνα, υδραγωγείο, πλούσια βιβλιοθήκη και οχυρά τείχη. Νεότερες έρευνες απέ-δειξαν πως οι τοιχογραφίες του

ναού απεικονίζουν πρόσωπα της αυτοκρατορικής οικογένειας των Κομνηνών (Αλέξιο, Ιωάν-νη, Ισαάκιο, Ανδρόνικο) και ότι ο τάφος του ιδρυτή της Μονής βρίσκεται στο εσωτερικό του ναού, όπως ρητά αναφέρεται στο τυπικό της.

Τουρκοκρατία Οι αιώνες της σκλαβιάς ήταν δύσκολοι, όμως η φλόγα του ελληνισμού σιγόκαιγε στις καρδιές των υπόδουλων Θρακιωτών και μόλις τους δόθηκε το σύνθημα, αγωνίστηκαν για την απε-λευθέρωση. Στον Ιερό Λόχο του Υψηλάντη κατατάγηκαν από τους πρώτους στη Μολδοβλαχία δύο Κορνοφωλιώτες, ο Αθα νάσιος Καράμπελιας και ο Γιαννακούδης. Ο πρώτος μετά την αποτυχία του κινήματος, πιάστηκε αιχμάλωτος στη Ροδόπη και αφοΰ οδηγήθηκε σιδηροδέσμιος στην Αδριανούπολη, κρεμά-στηκε. Για τους Εβρίτες ο χαμός του έγινε θρύλος και τραγού-δι. Ο άλλος ο Γιαννακσύδης που γλίτωσε από κει και μετά
α-φού
πολέμησε στη Νότια Ελλάδα γύρισε στην Κορνοφωλιά. Οι χωριανοί του τον ονόμασαν Καρακατσιάνη γιατί φορούσε σα-ρακατσιάνικα ρούχα. Άλλη μια ηρωική οικογένεια από τη Βύσ-σα πολέμησε στο πλευρό του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Πρόκει-ται για το σόι του Γιώργη Καραγιώργη ή Κοΰρτογλου, με τ' α-δέρφια του Δημήτρη, Μιχάλη, Μανώλη, Σταύρο και Πασχάλη και το γιο του. Ο Καραγιώργης πήρε μέρος σ' όλη την εκστρα-τεία και διακρίθηκε στις μάχες του Γαλαζίου και στο Σκουλένι. Εκεί έχασε και τους πέντε αδερφούς του και ο ίδιος μεταφέρ
θηκε μισοπεθαμένος σε Ρωσικό έδαφος. Το 1823 με εθελοντι-κό σώμα έφτασε στην Ελλάδα και πολέμησε με το Μαυροκορ-δάτο και με τον Καραϊσκάκη στο Χαϊδάρι και την Αράχωβα. Πέθανε το 1854 στην Αθήνα.
Χιλιάδες σφαγές και απαγχονισμοί αναφέρονται στον Έ-βρο και τη Θράκη. Τα ονόματα υπάρχουν στα αρχεία, όμως το παιδομάζωμα ήταν χειρότερο από τις σφαγές. Η πλήρης εφαρ-μογή του έγινε εδώ στον Έβρο που ήταν κοντά, στην Πόλη.
Επαναστατικά κινήματα ξέσπασαν το 1821 στη Σαμοθράκη και στο Σαλτίκιοί (σημερινά Λάβαρα Έβρου). Στις 2 Μαΐου του 1821 τριακόσιοι κάτοικοι των Λαβάρων και μια ελληνική ομάδα αιφνιδίασαν και διέλυσαν Τουρκική στρατιωτική μονά-δα το βράδυ στη θέση "Κουρί". Την άλλη μέρα οι Τούρκοι ε'κα-ναν αντεπίθεση μα αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Η μάχη συνεχίστηκε για δυο ακόμα μέρες. Στη διάρκεια της οι γυναί-κες ανεφοδίαζαν τους άντρες με τρόφιμα και πολεμοφόδια, διανύοντας απόσταση 10 χιλιομέτρων. Την Τρίτη μέρα ελάχι-στα υπολείμματα της Τουρκικής στρατιάς διέφυγαν. Στη θέση "Κουρί" ακόμα βρίσκονται σπαθιά και καρυοφύλλια του 21. Σε ένδειξη ευγνωμοσύνης οι Λαβαριώτες ανέγειραν εκκλησία που φέρει το όνομα του Αγίου Αθανασίου, επειδή η μάχη έγινε τη μέρα της γιορτής του. Λέγεται πως στη μάχη χρησιμοποιήθηκε ως σύμβολο γαλανή σημαία με μαύρο σταυρό. Στο λάβαρο αυ-τό οφείλεται η σημερινή ονομασία του χωριού.
Η εξέγερση της Σαμοθράκης ήταν παρόμοια αλλά σε μεγα-λύτερη έκταση. Σημειώθηκε το Σεπτέμβριο του 1821 και κατα-λύθηκαν για λίγο οι τουρκικές αρχές. Όμως οι Τούρκοι επέ-στρεψαν και με δόλο κατέσφαξαν όλους τους άντρες, τα δε γυ-ναικόπαιδα τα πούλησαν σε σκλαβοπάζαρα. Αρκετά από τα παιδιά εξισλαμίστηκαν. Ανάμεσα τους και οι πέντε νεομάρτυ-ρες της Σαμοθράκης Γεώργιος, Εμμανουήλ, Θεόδωρος, Γεώρ-γιος και Μιχαήλ, οι οποίοι εξαγοράστηκαν από φιλέλληνες και αφού επέστρεψαν στην πατρίδα τους, ομολόγησαν τη Χριστια-νική τους πίστη, για την οποία μαρτύρησαν στη Μάκρη το

1835. Η εκκλησία μας τους αγιοποίησε, η μνήμη τους γιορτάζεται στις 6 Απριλίου.
Όμως οι Θράκες πολέμησαν και στη νότια Ελλάδα. Η Αί νος έχει λαμπρή ναυτική ιστορία. Έχουμε κι εμείς τη δική μας Μπουμπουλίνα που ονομαζόταν Δόμνα Βισβίζη ή Χατζή - Βι-σβίζενα και τόσους άλλους. Αναρίθμητοι είναι οι Εβρίτες αγω-νιστε'ς. Θα αναφέρω τους Σουφλιώτες αδελφούς Αναγνώστου και τον Κωνσταντή Αλεξάνδρου Στράντζαλη, που πολέμησε με δικούς του στρατιώτες και διακρίθηκε στον αγώνα.
Μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους μια πνοή ελπίδας διαπερνά τον υπόδουλο Ελληνισμό. Ξαναρχίζει η δράση ένο-πλων ομάδων που τρομοκρατούν τους Τούρκους. Ένας κα-πετάνιος γεννήθηκε στα Λάβαρα το 1845. Ήταν ο καπετάν Βαγγέλης Ματσιάνης. Δρούσε στα όρη της Γκύμπραινας Σου-φλίου και ήταν ο φόβος των Τούρκων. Ένα παλικάρι του όμως τον πρόδιοσε. Πολλά δημοτικά τραγούδια ιστορούν τα κατορ-θώματα του. Ακόμα δυο οπλαρχηγοί του Έβρου δρούσαν στα βουνά, ο Κωνσταντής Ράλλης από τη Δαδιά γύρω στα 1980 και ο Παναγιώτης Γκάτζιος από την Κορνοφωλιά. Το 1885 όμως τον έπιασαν οι Τούρκοι, του έκοψαν το κεφάλι και το γυρνού-σαν στο χωριό του πάνω σε παλούκι.
Τα χρόνια περνούσαν ώσπου ξε'σπασε ο Μακεδόνικος Α-γώνας, που θα έπρεπε να λέγεται Θρακομακεδονικός, διάρ-κησε από το 1903 ως το 1912. Στην Αλεξανδρούπολη (Δε-δέαγατς) το 1906 πρόξενος ήταν ο φλογερός πατριώτης Ίων Δραγούμης και προετοίμαζε το έδαφος. Το 1907 ο υπίλαρχος πεζικού και μετέπειτα Πρωθυπουργός Στυλιανός Γονατάς, υ-πάλληλος του Προξενείου με ψευδώνυμο Στέργιος Γρηγορι'ου, οργάνωσε συγκέντρωση στην Αλεξανδρούπολη στην οποία με-τείχαν οι πρόξενοι Ευθύμιος Κανελλόπουλος, Κ. Ντάσος και ο αξιωματικός Περ. Βλάσης (Βάθης).
Τότε ίδρυσαν την "Πανελλήνιον Οργάνωσιν" με αποκλει-στικό σκοπό την καταπολέμηση των Βουλγάρων. Ήταν η πρώ-τη επαναστατική οργάνωση στο χώρο της Θράκης με έδρα την Αλεξανδρούπολη και οργανιόθηκε έτσι ώστε αμέσως σχηματί-στηκαν επαναστατικοί πυρήνες και στα μικρότερα χωριά του Έβρου. Ο εξοπλισμός γινόταν μέσω Μάρκης και Μαρώνειας. Στο Σουφλί υπήρχε μυστική οργάνωση, που διέθετε περί τους 300 γκράδες (όπλα), έτσι ώστε με την κήρυξη του Βαλκανικού πολέμου οι Σουφλιώτες βρέθηκαν οπλισμένοι. Έτσι στις 12
Οκτωβρίου 1912 γίνεται η μάχη του "Μαγκαζιού", μεταξύ Λυ-κόφης και Κορνοφωλιάς. Οι Τούρκοι ήταν πολλοί και κυνήγη-σαν τους δικούς μας, αμέσως μετά έκαψαν την Κορνοφωλιά και το μοναστήρι της, αφού πρώτα έσφαξαν τον ηγούμενο Πορφύριο. Ο καλόγερος Παπαϊλαρίων κατόρθωσε να σωθεί.
Μόνο σαν έφυγαν οι Τούρκοι, επέστρεψαν οι Σουφλιώτες που είχαν φύγει. Στις 24 Οκτωβρίου με την ελπίδα ότι η Βουλ-γαρία έγινε αληθινή σύμμαχος της Ελλάδας, οι Εβρίτες υπο-βοηθούν τους Βούλγαρους να αιχμαλωτίσουν μια τουρκική με-ραρχία νότια του Σουφλίου.
Για άλλη μια φορά ο Ελληνισμός του Έβρου προβάλλει τη δύναμη του και το πάθος του για ελευθερία. Οι Βούλγαροι ό-μως είχαν παράλογες εδαφικές αξιώσεις από τους συμμάχους τους Ελλάδα και Σερβία. Αυτό τους ανάγκασε να υπογράψουν μυστική συνθήκη και να χτυπήσουν τους Βουλγάρους. Η προέ-λαση των Ελλήνων ήταν γενική, στρατός και στόλος αποβιβά-ζονται στα λιμάνια Πόρτο Λάγο και Αλεξανδρούπολης. Στις 12-7-1913 γίνεται επίσημη τελετή απελευθέρωσης του Δεδέα-γατς, την ίδια μέρα ελευθερώνεται και η Μάρκη. Αλλά με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου (10-8-1913) η Δυτική Θράκη δίνε-ται στη Βουλγαρία. Θα χρειαζόταν πολύς χώρος για να κατα-γράψουμε τα εγκλήματα που διαπράχτηκαν, όχι μόνο από τους Βούλγαρους, αλλά κι από τους Τούρκους. Συναγωνίστηκαν σε βιαιότητες και επιδίωξαν μεθοδικά την εξόντωση του Ελληνι-σμού. Με την ήττα της Βουλγαρίας το 1918

λήγει και η Βουλγα-ρική κατοχή. Με τη συνθήκη του Νεϊγύ υποχρεώθηκε η Βουλ-γαρία να παραχωρήσει τη μεταξύ Στρυμόνα και 'Εβρου περιο-χή στην Ελλάδα. Το Μάιο του 1920 ο Ελληνικός στρατός κατέ-λαβε τον 'Εβρο.
Το 1920 περιοδεύει στη Θράκη ο βασιλιάς Αλέξανδρος. Το Δεδέαγατς που πριν μερικούς μήνες ονομάστηκε Νεάπολη, με-τονομάζεται προς τιμήν του Αλεξανδρούπολη.
Από τις 14 Μαΐου του 1920 και μέχρι τέλους του μήνα απε-λευθερώνεται ολόκληρος ο νομός 'Εβρου.
Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, συγκροτείται εδώ η περίφημη Στρατιά του Έβρου, με δύναμη 130.000 Ελλήνων στρατιωτών. Η Στρατιά αυτή βοήθησε το Βενιζέλο να αποσπά σει ευνοϊκούς όρους στη συνθήκη της Λωζάννης το 1923.
Ακολουθούν ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος (28 Οκτωβρίου 1940) και ο Ελληνογερμανικός (6 Απριλίου 1941). Η Ταξιαρ-χία του Έβρου παραδίνεται στους Τούρκους. Ο διοικητής της αυτοκτονεί. Οι Γερμανοί καταλαμβάνουν την περιοχή στις 9-4-1941. Μια μέρα μετά καταλαμβάνουν και τη Σαμοθράκη, ό-που 15 χωροφύλακες αντιστέκονται στην Καμαριώτισσα.
Στις 5-5-1941 οι Γερμανοί παραχωρούν τον Έβρο στους Βουλγάρους και διατηρούν μια στενή λωρίδα στα Ελληνοτουρ-κικά σύνορα.
Η Τρίτη Βουλγαρική κατοχή είναι η χειρότερη. Επιχειρεί-ται εκβουλγαρισμός των Εβριτών. Χτίζονται εξαρχικές εκ-κλησίες και ιδρύονται βουλγαρικά σχολεία για υποχρεωτική εκμάθηση της γλώσσας τους.
Ακολουθεί η εθνική αντίσταση και με τη λήξη της κατοχής από τις βουλγαρο-γε ρ μανικές δυνάμεις, ξεσπά ο εμφύλιος πό-λεμος.
Είναι ό,τι χειρότερο έζησε αυτός ο τόπος.
Η ιστορία όμως δεν σταματά και συνεχίζεται. Οι Εβρίτες που απέμειναν αγωνίστηκαν για να καλυτερέψουν τον ευλογη μένο τόπο τους. Άλλοι εδώ κι άλλοι στα ξένα εργάζονται ακά ματα για την προκοπή του.

τα κείμενα είναι από το βιβλίο του Κυρκούδη Θεόδωρου "ΕΒΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΟΧΥΡΟ''